

नेपाल राजपत्र

भाग १८

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड १६] काठमाडौं, आषाढ ४ गते २०२६ साल [अतिरिक्ताङ्क ६

राष्ट्रिय पञ्चायत सचिवालयको
सूचना

श्री ५ महाराजाधिराजबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको चौधौं अधिवेशनलाई २०२६ साल
आषाढ ४ गते रोज ४ का दिन बक्सेको सम्बोधन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित
गरिएको छ ।

शाही-सम्बोधन

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध
विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर
ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम
उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र
ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल
गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री
श्री श्रीमन्महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा
समरविजयिनाम् ।

(१)

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राष्ट्रिय पञ्चायतका अध्यक्ष र सदस्यहरू,

सफलसिद्ध भइसकेको आफ्नै साटो, इतिहास र परम्पराले अनुप्राणित पञ्चायती व्यवस्था नेपाली राष्ट्रिय जनजीवनको निष्पक्ष, सामयिक एवं सबल प्रजातान्त्रिक आधार र देश विकास एवं निर्माणको साधन भएको छ । आज देश र समाजले यसलाई मन, वचन र कर्मले निर्विकल्प रूपमा अङ्गालेको छ । यो व्यवस्था राष्ट्रिय जीवनको अभिन्न र प्रमुख अङ्ग भइसकेको छ भन्ने कुरा अब फेरि दोहर्‍याई रहन पर्ला जस्तो लाग्दैन । तर, यत्तिकैमा आत्मसन्तोष लिई बस्ने बेला पनि छैन । विश्व धेरै अगाडि बढिसकेको हाम्रै सामु छ । हाम्रा अनेकौं समस्याहरू छन् । साधनहरू सीमित भए पनि हामीले अझ धेरै उपलब्धिहरू हासिल गर्दै जानु छ । यही हाम्रो अवस्थाले पनि हामी सतर्क हुनुपर्ने र देशले हामीबाट अझ बढी विवेक, बुद्धि तथा दूरदर्शिताको अपेक्षा राख्दछ । साधनको चुहावट रोक्ने मात्र होइन, यसलाई अझ बढी जोगाइकन राम्रो काममा लगाउन सक्नु परेको छ । कुनै पनि लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न साधनमा भर पर्नु पर्ने हुँदा प्रयोगमा ल्याइने प्रत्येक लक्ष्यको कार्यविधिमा बढी निष्पक्षता, इमान्दारी र बुद्धिको दरकार पर्छ भन्ने कुरा सबै सम्बन्धित क्षेत्रको ध्यान एक पटक हामीबाट आकर्षित गरिबक्सेका छौं ।

अतः राष्ट्रिय गौरव, सामाजिक सुधार र देश विकास जस्ता कुराका लागि एकता, सक्रियता, परिश्रम तथा अनुशासित अभियानका कदमहरूको अझ बढी आवश्यक परेको छ । सबै नेपालीहरूले आफ्नो व्यवस्थाका लागि बढी परिश्रम गर्नुपर्ने र सह्यालिनु पर्ने अवस्था छ । अतः जनताका सही प्रतिनिधित्व गर्ने व्यवस्थाका प्रत्येक कार्यकर्ताहरूको काँधमा यस महान् कामको उत्तरदायित्वपूर्ण भार स्वभावतः आइपरेको छ । यस जिम्मेवारीलाई अर्थपूर्ण रूपमा वहन गर्न सक्ने क्षमता व्यवस्थाको प्रत्येक तहमा क्रमशः विकसित हुन सकोस् भन्ने पवित्र उद्देश्यले विकेन्द्रीकरणको सिद्धान्त र व्यावहारिकतालाई महत्त्वपूर्ण स्थान दिइएको छ र साथै, यसमा आपसी एकताको मेल, पारस्परिक सहयोग र परिश्रमको अनिवार्य आवश्यकता छ । व्यवस्था, राष्ट्रियता र देशभक्तिको उच्च आदर्श कायम गर्न पञ्च तथा वर्गीय संगठनका विभिन्न तहमा सम्मिलित भएका कुनै पनि कार्यकर्ताहरू पछि पर्ने छैनन् भन्ने हामीबाट दृढ विश्वास राखि-बक्सेका छौं ।

गाउँ फर्क राष्ट्रिय अभियानले सर्वसाधारणमा उत्साहवर्धक चेतना र जागृति ल्याएको छ । यस अभियानको काम सुनिप्रोजित र सुचारु रूपले चलाउन हामीबाट नयाँ केन्द्रिय समिति गठन गरिबक्सेका छौं र यस अभियानलाई अझ बढी क्रियाशील बनाउन मेरो सरकारले प्रयास गर्नेछ ।

आर्थिक क्षेत्रमा यता केही समय अघि चालिएका कदमहरू लाभदायक देखिन आएका छन्, खासगरी मेरो सरकार विकासको लागि बढ्दो मात्रामा साधन परिचालन गर्न सफल भएको छ । योजनावद्ध विकासको क्रममा बढ्दो मात्रामा साधनको परिचालन गर्न अनिवार्य हुन्छ र त्यो कार्य जारी रहने छ । तर कर वित्तीय साधन संकलन श्रोत मात्र नभई आर्थिक विकास र सामाजिक न्यायको लक्ष्य साहिल गर्ने एक माध्यम पनि भएकोले कर प्रशासनलाई सरल र वैज्ञानिक आर्थिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

रूपमा ढाली लक्ष्य प्राप्ति गर्न योग्य बनाउने प्रयास गरिने छ । यसको अतिरिक्त उपलब्ध भएका सीमित साधनलाई अधिकतम लाभ हुने काममा लगानी गर्नुमा नै विकासको गति निर्भर रहने हुनाले आगामी आर्थिक वर्षदेखि मेरो सरकारले योजना तथा विनियोजन बीच बढी समन्वय कायम गर्ने कार्यक्रम विनियोजित प्रणाली प्रारम्भ गर्नेछ । विकासको कार्यलाई अरु तीव्रताको साथ अघि बढाउने उद्देश्यले आगामी पञ्चवर्षीय योजनाको प्रारम्भिक रूपरेखा स्वीकृत भई त्यस अनुरूप कार्यक्रमको तर्जुमा हुँदैछ ।

योजनामा निर्धारित प्राथमिकता अनुकूल कृषि विकासको क्षेत्रमा आगामी आर्थिक वर्षमा उत्पादनमा वृद्धि गर्ने र सर्वसाधारण किसानको जीवनस्तरमा विकास गर्ने कार्यक्रमलाई बढी सुदृढता र बढी सक्रियताका साथ सञ्चालन गरिने छ । कृषि उत्पादनमा वृद्धि ल्याउन सिचाईको सुविधा विकास गर्ने कार्यलाई मेरो सरकारले विशेष जोड दिएको छ । यस सन्दर्भमा आगामी आर्थिक वर्षमा अहिले निर्माण अवस्थामा रहेका साना एवं ठूला आयोजनालाई सुसम्पन्न गराउने प्रयत्न गर्नुको साथै पहाडी क्षेत्रका टारहरूमा तथा तराईमा पनि नयाँ योजनाहरू कार्यान्वित गराइने छन् । भूमिसुधार कार्यक्रमलाई बढी व्यवस्थित, नियमित र सुदृढ गराउन मेरो सरकार क्रियाशील रहने छ । अनिवार्य बचतको हिसाबलाई सुव्यवस्थित गरी सुरक्षा गर्ने र सदुपयोग गर्ने विषयमा मेरो सरकारले प्रभावकारी कदम चाल्ने छ । वनको संरक्षण एवं विकासको सिलसिलामा हाल अधिराज्यका चार जिल्लाहरूमा वैज्ञानिक कार्य योजना लागू गरिएको छ । भविष्यमा पनि वन विकासको क्रम वैज्ञानिक कार्य योजनाको आधारमा चालू गर्ने नीति मेरो सरकारले अपनाएको छ ।

यातायात विकासको क्रममा उत्साहवर्धक प्रगति भएको छ । हाल निर्माण भइरहेका राजमार्गहरू मध्ये कुनैमा सेवा शुरू भैसकेको र अरुमा बढ्दो मात्रामा निर्माण कार्य सम्पन्न भइरहेको छ । नयाँ निर्माणको साथै सुधार र मर्मतको काममा पनि प्रगति भइरहेको छ । आगामी वर्ष यो प्रगतिको क्रमलाई अझ तीव्र गरी यातायातको सुविधा बढाइने छ । सञ्चारको क्षेत्रमा आगामी वर्षसम्म सबै जिल्लामा आकाशवाणी केन्द्रहरूको स्थापना भइसक्नेछ । विश्वसंग बढी र छिटो सम्पर्क राख्न काठमाडौँमा ट्रंक टेलिफोन लाइन र अन्य आधुनिक सञ्चार साधनहरूको स्थापना गरी विस्तार गरिने छ । आर्थिक विकासको क्रमलाई टेवा दिन विद्युत् उत्पादन वृद्धि गर्नेतर्फ मेरो सरकारको प्रयास जारी नै रहने छ ।

हाम्रो जस्तो मुलुकमा हवाई यातायातको विकासको महत्त्व स्वतः सिद्ध छ । यस सन्दर्भमा शाही नेपाल वायुसेवा निगमलाई सुव्यवस्थित गरिने छ । हवाई सेवाको बिस्तार गर्न आवश्यक हुने साधनको व्यवस्था गर्नुको साथै विमानघाटहरूको सुधार र निर्माणमा विशेष ध्यान दिइने छ । देशभित्र दुर्गम क्षेत्रमा पनि हवाई सेवा विस्तार गरिने प्रयत्न गरिने छ ।

मेरो सरकारले पर्यटनको विकासमा विशेष जोड दिने नीति कायम गरेको छ । पर्यटकहरूको सुबिस्ता र यस क्षेत्रको विकासको लागि सरकारी क्षेत्रमा नयाँ कार्यक्रमहरू शुरू गरि-

नाको साथै गैर सरकारी क्षेत्रलाई आवश्यक सहूलियत प्रदान गरिने छ । यसै प्राथमिकता अनुकूल कार्यक्रम तर्जुमा गर्न तथा त्यसलाई लागू गर्न एक उच्चस्तरीय पर्यटन विकास समिति गठन गरिने छ ।

स्वदेशी कच्चा पदार्थको उपयोग गर्ने घरेलु तथा अन्य साना ठूला उद्योगहरूलाई बढी प्रोत्साहन र सुविधा दिलाउन मेरो सरकारले ऐन लागू गरिसकेको छ । मेरो सरकारको ध्यान विशेषतः दीर्घकालीन रूपमा नेपालमा स्थायी रहन सक्ने उद्योगहरूको स्थापना गर्नेतर्फ जानेछ । देशमा बढ्दै आएका उद्योगधन्दाहरू सम्बन्धी मजदूर समस्याप्रति मेरो सरकार सचेष्ट छ र औद्योगिक विकासको निमित्त अनुकूल वातावरण सिर्जना गर्न सक्रिय रहने छ । सरकारी क्षेत्रमा रहेका उद्योगधन्दाहरूको उत्पादनमा सुधार हुँदै आएको छ । तापनि अझ बढी सुदृढिकरण गरी उत्पादन बढाइने छ । खनिज धनको अन्वेषणको निमित्त भइरहेको प्रयासलाई जारी नै राखिने छ ।

व्यापारमा देशगत र वस्तुगत अनेकता ल्याउने मेरो सरकारको प्रयास सफल हुँदै आएकोले यस दिशातर्फ मेरो सरकार अरु बढी सक्रिय रहने छ । देशको आर्थिक विकासमा व्यापारको महत्वपूर्ण स्थान रहने हुँदा भूपरिवेष्ठित राष्ट्रको हैसियतले नेपालले सामना गर्नु परेको कठिनाइहरू समाधान गर्नेतर्फ पनि मेरो सरकारको प्रयत्न जारी रहने छ ।

स्वास्थ्य सेवातर्फ रोकथाम गर्ने चिकित्सालाई बढी ध्यान दिई विगत वर्षहरूमा जस्तै यस वर्ष पनि भइरहेको स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई सुदृढ गराउने कार्य गरिने छ । परिवार नियोजन सेवालाई अझ विस्तृत गराई योजनावद्ध तरीकाबाट कार्यान्वित गरिने छ ।

आज हामी विगत अनुभवको आधारमा शिक्षा विकास कार्यक्रमलाई पुनरालोकन गर्ने अवस्थामा आइपुगेका छौं । आजको शिक्षा प्रणालीलाई भोलिको नेपालको आवश्यकतासंग मेल खाने गराउनु छ । यस उद्देश्यले, शिक्षाका विभिन्न क्षेत्रमा देखापरेका समस्याहरू समाधान गर्दै लैजाने तथा शिक्षा प्रणालीमा क्रमिक रूपमा व्यावहारिक तथा प्रभावकारी सुधार ल्याउने मेरो सरकारको नीति रहने छ । देशको प्राचीन तथा गौरवपूर्ण संस्कृति र इतिहासको खोजी गन, पूरातात्त्विक वस्तुहरूको अन्वेषण गर्ने, राष्ट्रिय संस्कृतिको समन्वयात्मक ढङ्गबाट परिशीलन र अन्तर्राष्ट्रिय जगत्मा प्रचार गर्ने कार्य कायम रहने छ ।

पञ्चायत व्यवस्थाबाट देशमा र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा नेपालले प्राप्त गरेको प्रतिष्ठाको अनुरूप नेपालको दृष्टिकोण सबैलाई बुझाउन मेरो सरकारले आन्तरिक तथा बाह्य प्रचार अझ सुव्यवस्थित तरीकाले गर्दै रहने छ ।

न्याय सुलभ होस् भन्ने उद्देश्यले हालै जारी भएको मुलुकी ऐन (तेश्रो संशोधन) २०२५ ले अदालती कार्यविधिलाई सरल र छरितो तुल्याएको छ । नेपालको संविधानमा परि-कल्पना गरिएबमोजिम बर्दलिदो सामाजिक व्यवहार र समयानुसार सुहाउँदो कानूनी व्यवस्था गर्दै लैजाने क्रममा मेरो सरकारले भइरहेको कठिनाइहरूलाई अझ बढी छानवीन गरी गर्नुपर्ने

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सुधार कार्यतर्फ एउटा ठोस कदम चाल्ने छ र पूर्व नीति अनुरूप ऐनहरूमा संशोधन, एकीकरण तथा सुधार गर्नेतर्फ कारवाई जारी नै रहने छ ।

असंलग्नता र शान्तिपूर्ण सह-अस्तित्वको सिद्धान्तमा आधारित परराष्ट्र नीतिको अनुसरणद्वारा आफ्नो स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता एवं क्षेत्रीय अखण्डतालाई अक्षुण्ण राख्ने, सबै राष्ट्रहरूसँग आपसी सहयोग तथा सद्भावना बढाउँदै लैजाने र विश्वशान्ति कायम गर्ने कार्यमा मेरो सरकार सदैव सक्रिय रहिआएको छ । समानता र पारस्परिक हितको आधारमा संसारका सबै देशहरूसँग मित्रता र सहयोगको सम्बन्ध राख्न मेरो सरकार इच्छुक तथा प्रयत्नशील छ । मेरो सरकारको यस प्रकारको वैदेशिक नीति अनुसार नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तृत हुँदै गएको छ र नेपालको सर्वतोमुखी विकासमा अभिवृद्धि राखी सहयोग प्रदान गर्ने सबै मित्र राष्ट्रहरू र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गरिबक्सैका छौं ।

विश्वमा शान्ति स्थापनाको निमित्त नेपालले आफ्नो शक्ति र बुद्धिले भ्याएसम्म मौका अनुसार आवश्यक कदम चाल्न चुक्ने छैन । यही संकल्प अनुरूप नेपाल गत वर्ष भएको संयुक्त राष्ट्र संघीय सुरक्षा परिषद्को निर्वाचनका लागि उम्मेदवार भई सफल पनि भएको कुरा सबैलाई थाहै छ । उक्त निर्वाचनमा सर्वाधिक मत प्राप्त गरी सफल भएकोमा यसलाई मेरो सरकारले सबै सदस्य राष्ट्रहरूमा नेपालप्रति रहेको सद्भावना तथा विश्वासको प्रतीक सम्झेको छ । सुरक्षा परिषद्को सदस्य भएर नेपालले इमान्दारी तथा सक्रियतापूर्वक आफ्नो कर्तव्य र आफूमाथि आइपरेको बढी उत्तरदायित्व पूरा गरी संयुक्त राष्ट्र संघलाई अझ प्रभावशाली बनाउन योगदान दिन सकोस् भन्ने कुरामा मेरो सरकारले पूरा ध्यान दिएको छ ।

विश्वमा शान्ति स्थापना गर्ने दिशातर्फ अरू राष्ट्रहरूबाट भएका प्रयासलाई पनि नेपाल सहर्ष स्वागत गर्दछ । यस प्रयासको क्रममा हालै संयुक्त राज्य अमेरिकाका राष्ट्रपति महामहिम रिचार्ड निक्सनले भियतनामबाट केही अमेरिकी फौज फिर्ता गर्ने घोषणा गर्नु भएको कुराको हामीबाट सल्लाहना नगरी रहन सक्तैनौं ।

मित्र राष्ट्रहरूसँगको हाम्रो सौहार्दपूर्ण मैत्री तथा सद्भावनालाई अझ दिगो र दरिलो पार्ने मेरो सरकारको सदैव प्रयत्न रहेको छ । तदनुसार भारतका तत्कालीन राष्ट्रपति महामहिम डा. जाकिर हुसेन तथा अफगान नरेशको राजकीय यात्रा, डेनमार्ककी युवराज्ञी मार्ग्रैथ तथा राजकुमार हेनरिकको र मलेसियाका प्रधानमन्त्री टंकु अब्दुल रहमानको औपचारिक भ्रमणहरू उल्लेखनीय छन् । गत कार्तिक महीनामा स्वास्थ्य परीक्षाका लागि विदेश जाँदा पनि हामीलाई नयाँ दिल्लीमा भारतका तत्कालीन राष्ट्रपति महामहिम डा. जाकिर हुसेनसँग र मास्कोमा सोभियत समाजवादी गणतन्त्र संघका राष्ट्रपति महामहिम निकोलाई पोदगोर्नी तथा अन्य नेताहरूसँगको आपसी हित र सहयोग एवं महत्वपूर्ण विश्व समस्याहरू बारे मैत्रीपूर्ण वातावरणमा भएको विचार विनिमय विश्व शान्ति र सह-अस्तित्वको निमित्त हामीबाट चालिबक्सैका कदमहरूको परिचायक हुन् ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

हाम्रा छिमेकी राष्ट्रहरू भारत र जनवादी गणतन्त्र चीनसँग हाम्रो परम्परागत मैत्री सम्बन्ध सुदृढ हुँदै गएको छ ।

शाही सेनालाई आधुनिक र दक्ष बनाउने कार्यक्रम अघि बढेको छ । यसै सिलसिलामा शाही सेनालाई तालीमको बढी व्यवस्था मिलाउन र सुसज्जित पार्न मेरो सरकार प्रयत्नशील रहने छ । देशमा शान्ति, सुव्यवस्था र अमन चैन कायम गर्ने प्रहरीलाई अझ बढी सबल र सक्षम गराउन मेरो सरकारले आवश्यक प्रबन्ध गरेको छ ।

मेरो सरकारको बढ्दो जिम्मेवारी पूरा गर्न प्रशासन यन्त्रको दक्षता आवश्यक हुने हुनाले यसलाई योग्यतामा आधारित, सुरक्षित, सुसंगठित र गतिशील बनाउन मेरो सरकार सचेष्ट छ ।

प्रशासनलाई स्वच्छ राख्न र देश तथा जनतालाई हानी नोक्सानी हुनबाट बचाउन भ्रष्टाचार गर्न प्रलोभन हुन सक्ने विभिन्न प्रकारका प्रशासनिक निकायहरूको केन्द्र स्थानहरू तथा माध्यमहरूको सही छानबीन गरी मेरो सरकारले भ्रष्टाचार उन्मूलन गर्नेतर्फ अघिबाटै रोकथाम गर्ने उपायहरू तथा सामयिक सकारात्मक दुबै किसिमका कदमहरू अझ दृढ भई चाल्ने छ । भ्रष्टाचार र अत्याचारलाई कसैले छुट दिन हुन्न, यो सबैले विशेष गरी बुझ्नु परेको छ ।

आज पञ्चायती व्यवस्थामा देशको कठिन भौगोलिक, सामाजिक तथा आर्थिक गच्छे अनुरूप जनताको क्षमता अनुसार भएको उपलब्धिलाई मूल्याङ्कन गर्दा हामी सबैलाई सन्तोष लाग्नु स्वाभाविक हो र देश बनाउने काममा पञ्च, बुद्धिजीवी, युवा, विद्यार्थी तथा तमाम प्यारा देशवासीहरूले देखाएको सहयोग हामीबाट प्रशंसा नगरी रहन सक्दैनौं । हाम्रो राष्ट्रिय हित तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिष्ठाको निमित्त हामीले आफ्नो शीर उँचो राख्न परेको छ । हामीलाई आशा छ, देश र समयको मांग बुझेर हामी प्रत्येक नेपाली निर्धक्क भई आफ्नो अधिकार र कर्तव्यको पालना गर्दै उन्नतिको पथमा अवश्य अगि बढ्ने छौं ।

जय नेपाल !

आज्ञाले—

जंगबहादुर चंद

राष्ट्रिय पञ्चायतको सचिव ।

श्री ५ को सरकारको छापाखानामा मुद्रित ।

८०
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।